

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Український державний хіміко-технологічний університет»

ЗАТВЕРДЖУЮ

ПРОГРАМА

для підготовки абітурієнтів
до іспиту

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

м. Дніпро
2023

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з української мови розроблено відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки від 26 червня 2018 р. № 696 «Про затвердження програм зовнішнього незалежного оцінювання осіб, які бажають здобувати вищу освіту на основі повної загальної середньої освіти».

До програми внесено теми, вивчення яких передбачено всіма чинними програмами і відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Матеріал програми розподілено за такими розділами:

- 1 Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія
- 2 Лексикологія. Фразеологія
- 3 Будова слова. Словотвір
- 4 Морфологія
- 5 Синтаксис
- 6 Стилїстика
- 7 Розвиток мовлення

УКРАЇНСЬКА МОВА

Назва розділу, теми	Знання змісту мовних понять, термінів, мовних явищ і закономірностей	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1 Фонетика. Графіка Орфоепія. Орфографія	Алфавіт. Наголос. Співвідношення звуків і букв. Основні випадки уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Основні випадки чергування у-в, і-й. Правопис літер, що позначають ненаголошені голосні [е], [и], [о] в коренях слів. Сполучення -йо-, -ьо-. Правила вживання м'якого знака (знака м'якшення). Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання найпоширеніших складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис -н- та -нн- у прикметниках і дієприкметниках, не з різними частинами мови	Учасник (учасниця) ЗНО повинен (повинна) вміти: Розташовувати слова за алфавітом; наголошувати слова відповідно до орфоепічних норм (згідно з додатком); визначати звукове значення букв у словах; розпізнавати явища уподібнення й спрощення приголосних звуків, основні випадки чергування голосних і приголосних звуків, чергування у-в, і-й; розпізнавати вивчені орфограми; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила
2 Лексикологія. Фразеологія	Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Пароніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальнонавживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Застарілі та нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика. Поняття про фразеологізми	Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в мовленні вивчені групи слів за значенням (омоніми, синоніми, антоніми, пароніми); пояснювати значення фразеологізмів, правильно й комунікативно доцільно використовувати їх у мовленні
3 Будова слова. Словотвір	Будова слова. Спільнокореневі слова й форми того самого слова	Визначати значущі частини й закінчення слова; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні.
4 Морфологія 4.1 Іменник	Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Число іменників. Відмінювання іменників. Незмінювані іменники в українській мові. Написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові. Кличний відмінок іменників (на прикладі етикетних формул звертань пане полковнику, сестро Олено, друже	Розпізнавати іменники; визначати належність іменників до певної групи за їхнім лексичним значенням, уживаністю в мовленні; правильно відмінювати іменники, відрізняти правильні форми іменників від помилкових; використовувати іменники в мовленні, послуговуючись їхніми виражальними можливостями

	Сергію, Інно Вікторівно і под.)	
4.2 Прикметник	Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням (якісні, відносні, присвійні). Відмінювання прикметників. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх творення. Зміни приголосних за творення ступенів порівняння прикметників	Розпізнавати й відмінювати прикметники; визначати розряди прикметників за значенням; утворювати форми ступенів порівняння якісних прикметників; відрізнити правильні форми прикметників від помилкових
4.3 Числівник	Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Типи відмінювання кількісних числівників. Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Особливості правопису числівників. Узгодження числівників з іменниками. Уживання числівників для позначення часу й дат	Розпізнавати й відмінювати числівники; відрізнити правильні форми числівників від помилкових; правильно використовувати їх у мовленні; визначати сполучуваність числівників з іменниками; правильно утворювати форми числівників для позначення часу й дат
4.4 Займенник	Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Відмінювання займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників	Розпізнавати й відмінювати займенники; відрізнити правильні форми займенників від помилкових, правильно використовувати їх у мовленні; правильно писати неозначені й заперечні займенники
4.5 Дієслово	Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Вид дієслова (доконаний і недоконаний). Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособове дієслово. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного та наказового способів дієслів. Особові закінчення дієслів I та II дієвідміни. Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього та майбутнього часу. Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні та пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то. Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівниковий зворот.	Розпізнавати дієслова, особливі форми дієслова, безособове дієслово; визначати види, часи й способи дієслів; відрізнити правильні форми дієслів від помилкових; правильно писати особові закінчення дієслів. Розпізнавати дієприкметники (зокрема відрізнити їх від дієприслівників), визначати їхні морфологічні ознаки й синтаксичну роль; відрізнити правильні форми дієприкметників від помилкових; добирати й комунікативно доцільно використовувати дієприкметники, дієприкметникові звороти та безособові форми на -но, -то в мовленні. Розпізнавати дієприслівники, визначати їхні морфологічні ознаки, синтаксичну роль; відрізнити правильні форми дієприслівників від помилкових; правильно будувати речення з дієприслівниковими зворотами
4.6 Прислівник	Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних за творення прислівників вищого та найвищого ступенів порівняння. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень	Розпізнавати прислівники, визначати їхню синтаксичну роль, ступені порівняння прислівників; відрізнити правильні форми ступенів порівняння прислівників від помилкових; правильно писати прислівники й сполучення прислівникового типу; добирати й комунікативно доцільно використовувати прислівники в мовленні

	прислівникового типу	
4.7 Службові частини мови	<p>Прийменник як службова частина мови. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.</p> <p>Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні й підрядні. Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Розрізнення сполучників та інших співзвучних частин мови.</p> <p>Частка як службова частина мови. Правопис часток</p>	<p>Розпізнавати прийменники, визначати їхні морфологічні ознаки; правильно й комунікативно доцільно використовувати прийменники в мовленні.</p> <p>Розпізнавати сполучники, визначати групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю, за вживанням і будовою; відрізнити сполучники від інших співзвучних частин мови; правильно й комунікативно доцільно використовувати сполучники в мовленні.</p> <p>Розпізнавати частки; правильно писати частки</p>
4.8 Вигук	Вигук як частина мови. Правопис вигуків	Розпізнавати вигуки й правильно їх писати
5 Синтаксис 5.1 Словосполучення	Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення	Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й частинами складного речення
5.2 Речення	Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю: другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)	Розрізняти речення різних видів: за метою висловлювання, за емоційним забарвленням, за будовою, складом граматичної основи, за наявністю другорядних членів, за наявністю необхідних членів речення, за наявністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення, звертань, вставних слів, словосполучень, речень, відокремлених членів речення)
5.2.1 Просте двоскладне речення	Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Зв'язок між підметом та присудком. Тире між підметом і присудком	Визначати структуру простого двоскладного речення, особливості зв'язку між підметом і присудком; правильно й комунікативно доцільно використовувати прості речення. Правильно вживати тире між підметом і присудком
5.2.2 Другорядні члени речення	Означення. Прикладка як різновид означення. Додаток. Обставина. Порівняльний зворот	Розпізнавати види другорядних членів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості другорядних членів речення в мовленні
5.2.3 Односкладні речення	Граматична основа односкладного речення. Типи односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні)	Розпізнавати типи односкладних речень, визначати особливості кожного з типів; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості односкладних речень у власному мовленні
5.2.4 Просте	Речення з однорідними членами.	Розпізнавати просте речення з

ускладнене речення	Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами; Речення зі звертанням. Речення зі вставними словами, словосполученнями й реченнями, їхнє значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в ускладненому реченні	однорідними членами; звертаннями; вставними словами, словосполученнями й реченнями; відокремленими членами (означеннями, прикладками, додатками, обставинами), зокрема уточнювальними; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості таких речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5 Складне речення	Типи складних речень за способом зв'язку їхніх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення	Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями; добирати й конструювати складні речення, що оптимально відповідають конкретній комунікативній меті
5.2.5.1. Складносурядне речення	Складносурядне речення, його будова. Єднальні, протиставні й розділові сполучники в складносурядному реченні. Розділові знаки в складносурядному реченні :	Розпізнавати складносурядні речення; комунікативно доцільно використовувати їхні виражальні можливості в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в складносурядному реченні
5.2.5.2. Складнопідрядне речення	Складнопідрядне речення, його будова. Головна й підрядна частини; Підрядні сполучники й сполучні, слова, як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умови, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, розділові знаки в них	Розпізнавати складнопідрядні речення, визначати їхню будову, зокрема складнопідрядних речень з кількома підрядними; визначати основні види підрядних частин, типи складнопідрядних речень за характером зв'язку між частинами; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості складнопідрядних речень різних типів у процесі спілкування; правильно розставляти розділові знаки в складнопідрядному реченні
5.2.5.3. Безсполучникове складне речення	Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.	Розпізнавати безсполучникові складні речення; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості безсполучникових складних речень у мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.2.5.4. Складні речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку	Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку, розділові знаки в ньому	Розпізнавати складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку; правильно й комунікативно доцільно використовувати виражальні можливості речень цього типу в мовленні; правильно розставляти розділові знаки в них
5.3. Способи відтворення чужого мовлення	Пряма й непряма мова. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог. Розділові знаки, в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом	Замінювати пряму мову непрямою; правильно й доцільно використовувати в тексті пряму мову й цитати; правильно вживати розділові знаки в конструкціях із прямою мовою, цитатою та діалогом
6. Стилїстика	Стилї мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їхні основні ознаки, функції	Розпізнавати стилї мовлення, визначати особливості кожного з них; користуватися різноманітними виражальними засобами української мови в процесі спілкування для оптимального досягнення мети спілкування
7. Розвиток мовлення	Види мовленнєвої, діяльності; адресант і адресат: мовлення;	Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного,

	<p>монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне, мовлення. Тема й основна думка висловлення. Вимоги, до мовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Тексти різних стилів, типів, жанрів</p>	<p>диференціюючи в ньому головне та другорядне; критично оцінювати прочитане; аналізувати тексти різних стилів, типів і жанрів; будувати письмове висловлення, логічно викладаючи зміст, підпорядковуючи його темі й основній думці, задуму, обраному стилю та типу мовлення, досягати визначеної комунікативної мети; формулювати, добирати доречні аргументи й приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію, свій погляд на ситуацію чи обставини; правильно структурувати текст, використовуючи відповідні мовленнєві звороти; знаходити і виправляти помилки в змісті, будові й мовному оформленні власних висловлень, спираючись на засвоєні знання</p>
--	--	--

ПЕРЕЛІК СЛІВ З НОРМАТИВНИМ НАГОЛОСОМ

А

агронОмія

алфАвІт

Аркушик

асиметрІя

Б

багаторазОвий

безпринципний

бЕшкет

близькИй

болотИстий

борОдавка

босОніж

боЯзнь

бурштинОвий

бюлетЕнь

В

вАги (у множині)

вантажІвка

веснЯнИй

вИгода (користь)

виГОда (зручність)

визвОльний

вимОга

вИпадок

вирАзний

вИсіти

вИтрата

вишИваний

відвестИ

вІдомість (список)

відОмість (повідомлення, популярність)

вІрші

віршовИй

вітчИм

Г

гАльма

гальмО

глядАч

горошИна

граблІ

гуртОжиток

Д

данИна

дАно

децимЕтр

джерелО

дИвлячись

діалОг

добовИй

добУток

довезтИ

довестИ

довІдник

дОгмат

донестИ

дОнька

дочкА

дрОва

де-Юре

дЕщиця

Е

експОрт

Є

єретИк

Ж

жалюзІ

З

завдАння

завестИ

зАвжди

зАгадка

заіржАвілий

заіржАвіти

закінчИти

зАкладка (у книзі)

зАкрутка

залишИти

замІжня

занестИ

зАпонка

заробІток

зАставка

зАстібка

звИсока

здАлека

зібрАння
зобразИти
зОзла
зрАння
зрУчний
зубОжіння
завчасУ

І

індУстрія

К

кАмбала
каталОг
квартАл
кИшка
кіломЕтр
кінчИти
кОлесо
кОлія
кОпчений (дієприкметник)
копчЕний (прикметник)
корИсний
кОсий
котрИй
крищЕвий
крОґи
кропивА
кулінАрія
кУрятина

Л

лАте
листоПад
літОпис
лЮстро

М

мАБУть
магістЕрський
мАркетинг
мерЕжа
металУргія
мілімЕтр

Н

нАвчання
нанестИ
напІй
нАскрізний
нАчинка
ненАвидіти
ненАвисний
ненАвисть
нестИ
нІздря
новИй

П

павИч
 партЕр
 пЕкарський
 перевезТИ
 перевестиИ
 перЕкис
 піцЕрія
 пОдруга
 пОзначка
 пОмИлка
 помІщик
 прИморозок
 помОвчати
 понЯття
 порядкОвий
 посерЕдині
 привестиИ
 привезТИ
 принестиИ
 причіп
 проділ
 проміжок
 псевдонІм
 перелЯк
 перенестиИ
 перЕпад
 перЕпис
 піалА
 підданий (дієприкметник)
 піддАний (іменник, істота)
 підлітковий
 пізнАння
 пітнИй

Р

рАзом
 рЕміль (пояс)
 рЕшето
 рИнковий
 рівнИна
 роздрібнИй
 рОзпірка
 рукОпис
 руслО
С
 сантимЕтр
 свЕрдло
 серЕдина
 сЕча
 симетрІя
 сільськогосподАрський
 сімдесЯт

слИна
 соломИнка
 стАтуя
 стовідсОтковий
 стрибАти

Т

текстовИй
 течіЯ
 тИгровий
 тисОвий
 тім'янИй
 травестІя
 тризУб
 тУлуб

літера у

український
 уподОбання
 урочИсти
 усерЕдині

Ф

фартУх
 фаховИй
 феномен
 фОльга
 фОрзац

Х

хАос (стихія у міфології)
 хаОс (безлад)

Ц

цАрина
 цемЕнт
 цЕнтнер
 ціннИк

літера ч

чарівнИй
 черговИй
 читАння
 чорнОзем
 чорнОслив
 чотирнАдцять

літера ш

шляхопровІд
 шовкОвий
 шофЕр

Щ

щЕлепа
 щИпці
 щодобовИй

Я

ярмаркОвий

**ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ
ДО ТЕСТУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

1. 100 тем. Українська мова. / Т. Квартирник. Харків : АССА, 2021.
2. Сучасний словник іншомовних слів. Харків : Ранок, 2011.
3. Словник іншомовних слів / О. Давидова. Тернопіль : Підручники та посібники, 2020.
4. Український правопис / НАН України, Ін-т мовознавства ім. О.О. Потебні; Ін-т української мови. Київ : Наук. думка, 2019. 260 с.
5. Українська мова. Довідник. Завдання в тестовій формі / О. Авраменко, М. Блажко. Київ : Грамота, 2023.
6. Українська мова. Тестові завдання у форматі НМТ 2023 / О. Авраменко. Харків : Талант, 2023.
7. Українська мова. Правопис у таблицях, тестові завдання / О. Авраменко, О. Тищенко. Київ : Книголав, 2023.
8. ЗНО-ОНЛАЙН. Онлайн – тести зовнішнього оцінювання. URL : <https://zno.osvita.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЗАВДАННЯ ТЕСТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1 Усього в блоці з української мови 30 завдань, з-поміж яких: 10 завдань з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох варіантів; 15 завдань з вибором однієї правильної відповіді з п'яти варіантів; 5 завдань на встановлення відповідності (потрібно встановити по 4 логічні пари).

2 За кожну правильну відповідь з вибором однієї правильної відповіді буде нараховано по 1 тестовому балу та по 1 тестовому балу за кожну правильно визначену логічну пару в завданнях на встановлення відповідності.

№ завдан-ня	Макси-мальний бал	Примітка
1	1	
2	1	
3	1	
4	1	
5	1	
6	1	
7	1	
8	1	
9	1	
10	1	
11	1	
12	1	
13	1	
14	1	
15	1	
16	1	
17	1	
18	1	
19	1	
20	1	
21	1	
22	1	
23	1	
24	1	
25	1	
26	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестові бали
27	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестові бали
28	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестові бали
29	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестові бали
30	4	За кожну правильно встановлену відповідність (логічну пару) Ви отримуєте 1 тестові бали
Усього 45 балів		

Максимально можлива сума балів за тестове завдання – 45